

nogen skarp Grænse mellem vanærende og ikke vanærende Handlinger. Naturligvis vil der med Hensyn til en Række grovere Forbrydelser være Enighed om, at de er vanærende, og med Hensyn til en Række ringere Lovovertrædelser Enighed om, at de ikke er det. Men imellem disse Yderpunkter ligger et stort Antal Grænsetilfælde, mindre betydelige kriminelle Handlinger, der medfører Straf af Fængsel op til et Par Maaneder, Smaatyverier, mindre Underslæb, f. Eks. med Hensyn til Ting, der er købt paa Afbetaling, smaa Platten-slagier, mindre Sædelighedsforbrydelser, mindre grove Voldshandlinger o. s. v., som vel nok maa paavirke den dømtes borgerlige Anseelse, men som dog i hvert Fald ikke alle ligefrem vil betegne som vanærende. Dertil kommer, at der ingenlunde er Enighed om, i hvilket Omfang det er berettiget ved Afgørelsen af, om Handlingen er vanærende, at følge den nye Straffelovs Individualiseringstendens, saaledes at Hensyn f. Eks. tages til, om Gerningsmanden er ung eller fuldmoden, om han er Begynder eller Tilbagefaldsforbryder, om hans Lovovertrædelse er af mere tilfældig Art eller er Udslag af dyberegaaende Tilbøjeligheder, eller om han har mentale eller seksuelle Mangler. Endelig er der et tredie Forhold, som gør det vanskeligt at drage rationelle Grænser for Rettighedsfrakendelsen. Det er dette, at en Handling meget vel kan være i høj Grad asocial og efter manges Mening gøre Vedkommende uegnet til at udøve visse borgerlige Rettigheder, f. Eks. Adgangen til at beklæde offentlige Stillinger og Hverv og til at udøve Stemmeret, medens man dog ikke vil betegne Handlingen som vanærende. Det gælder f. Eks. politiske Forbrydelser.

Disse Vanskeligheder ved Afgrænsningen af den vanærende Handling har ført til en ret uensartet og, som det vil fremgaa af de statistiske Oplysninger, der indeholdes i de vedføjede Bilag 1 og 2, stærkt svingende Praksis, hvad enten det drejer sig om betingede Domme eller om ubetingede.

De anførte Grunde taler efter Udvalgets Formening afgørende for at søge det retlige Begreb den vanærende Handling afskaffet. Omvendt ser Udvalget ikke, at noget Samfundshensyn kan tale derimod. Det er ikke nu til Dags nogen naturlig Opgave for Statsmagten gennem sine Organer Domstolene at træffe Afgørelse af, om den til Straf forfulgte Forbrydelse er vanærende i Befolkningens Øjne. Befolkningen magter fuldt ud selv — saaledes som den faktisk har gjort det indtil den nye Straffelovs Ikrafttræden — at tage Afstand fra Forbryderne, og den magter bedre end Statsmagten at graduere denne Afstandstagen efter Gerningens objektive og subjektive Grovhed, saaledes som den har fundet Udtryk ved Dommen, og efter den Tid, der er forløbet, siden den blev begaaet.

Hermed er imidlertid ikke besvaret det Spørgsmaal, hvorledes der bør forholdes med Institutet Fortabelse af de borgerlige Rettigheder, som i og for sig godt kunde opretholdes — i sit nuværende Omfang eller med et mere begrænset Indhold — selv om den vanærende Handling som retligt Begreb forsvandt. Denne Rettighedsfortabelse kunde tænkes opretholdt enten paa den Maade, at Rettighedsfrakendelse ligesom hidtil skulde ske ved udtrykkelig Bestemmelse i Dommen, men saaledes at Retten, naar visse Betingelser med Hensyn til Gerningens Art og Straffens Størrelse forelaa, frit skønnede over, om Frakendelse skulde finde Sted. Eller Rettighedsfortabelsen kunde, uden at Dommen beskæftigede sig med Spørgsmaalet, automatisk knyttes til visse Betingelser af nævnte Art. Eller der kunde indføres en Ordning, hvorefter Fortabelsen under visse graverende Betingelser var automatisk, medens Frakendelse iøvrigt var fakultativ.

Udvalget maa imidlertid mene, at enhver Ordning, hvorefter de borgerlige Rettigheder frakendes under eet, vil have væsentlig de samme Ulemper som den nuværende Ordning. Skønt det næppe i Befolkningen er almindelig bekendt, at Frakendelse af de borgerlige Rettigheder er knyttet til den Forudsætning, at Domfældte har begaaet en i